

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

15 martie st. v.

27 martie st. n.

Ese in fiecare duminică.

Redacțiunea :

Strada principala 375 a.

Nr. 11.

ANUL XXVIII.

1892.

Prețul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{6}$ de an 5 fl.

Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei.

Sacrificată amorului.

(Nuvelă.)

(Urmare.)

Se îmbracă cu costumul care-l avusese în ziua nunței și se gândia la fericirea care o gustase atât de scurt timp.

Când fu gata, trecu în salon unde fu recomandat de doctor la mai mulți prieteni, înse dânsul era rece cu toți. Nu-l impresionă nimic; nici dansul, nici toaletele și frumusețile damelor.

Fugiă în câte-un colț de unde privia fără să fie observat.

Nu putea să-și deslipescă privirea dela o femeie, care semăna ca două picături de apă cu soția lui, cu deosebire că părul acestia era negru.

În cele din urmă, nemai putându-și stăpâni curiozitatea, se duse la doctor și-l întrebă cine era femeia aceea.

Doctorul îi spuse, că e văduvă și că se numește Margareta Veronescu.

— Ei bine, doctore, nu găsești că semăna perfect cu soția mea?

— Ba da. Și eu am fost isbit de această asemănare.

— Aș vof să fiu recomandat ființei aceleia. Simt că par că ceva me împinge spre dânsa.

— Cu plăcere, scumpul meu, și doctorul luă brațul lui George ducându-l lângă Emilia, pe care i-o recomandă sub numele de Margareta Veronescu.

Cu cât era mai aproape de aceea femeie, cu atât George simția că se petrece ceva necunoscut într'ânsul.

Cât a ținut balul, George a fost nedespărțit de Emilia.

De mai multe ori rămânea pironit cu ochii pe figura ei.

Sărmana Emilia! ce tortură suferia în momentele acele, vedându-se lângă scumpul ei, pe care-l iubiă și fără de care nu putea trăi și el o credea streină, de parte de aceea ce era dânsa.

— Dâmnă! figura dvăstre îmi reamintește cea mai scumpă ființă ce am avut în lumea această, dar care m'a înșelat într'un mod infam.

Cât am iubit-o de mult, pe atât acuma o urâsc. Ah! dâmnă! ce fericit eram! cât de mult îmi plăcea să stau singur numai cu dânsa! căci o iubiam! O iubiam

cu un amor, care nu se poate descrie! cu o pasiune fără sēmēn! Eram în stare să-mi sacrific chiar viața pentru dânsa și ea, drept mulțumire pentru toate acestea să mă înșele pe mine, soțul cel mai bun!... dta nu poți înțelege cât sufăr chiar acuma!... și două lacrimi se scuseră încet pe obrazul lui galben de suferințe.

Emilia, pe care o impresionase mult aceste vorbe, nu se putu stăpâni de a nu-și duce batista la ochi pentru a șterge lacrimile și a-și inecă suspinele în piept.

George se uită la dânsa curios, vedând-o că plânge.

— Dar bine, ce aveți dnă? Pentru ce plângeți?

— Vai domnule! decă ai și, ce nenorocire m'a isbit și pe mine!

— Cum, sunteți și dvăstre nenorocită?

— Cea mai nenorocită femeie din lume. În viața mea e un mister grozav, pe care nu-l pot desvêli, căci atunci a-și fi pierdut-o pentru totdeauna. Sunt o victimă, domnule și mi se dăce, că sunt calêu!

Sunt acusată pe nedrept și de cine? de ființa ce am mai scumpă pe lume. Pentru toți ceilalți sunt inocentă, înse pentru dânsul nu. A-și vof mai bine, ca să fiu pentru totă cealaltă lume un monstru, înse numai pentru dânsul nu. Îți înțeleg suferința, căci și eu me adăp dintr'ânsa.

— Și acela, care ve acasă?

— Este... copilul meu!

— E grozav!... Și de ce ve acasă?

— Spune, că eu am omorît pe tatăl seu.

— Bine; dar lumea nu știe că nu l'ai omorît dta?

— Ba da; și mulți au căutat să-l convingă, dar înședar! Persistă în ideea ce și-a format-o!

George rămase gânditor.

— Ce probă, dăce dânsul, că are ca să fie așa de convins, că dta ai fost asasinu tatălui seu?

— Nimic, decăt ideea sugerată!

— Nu e nebun?

Emilia se uită repede la dânsul.

— ... Nu știu!...

— ... Copilul să-și acuse pe mama lui, care nu e vinovată!...

— Așa e, că și dta te cutremuri la ideea această?

George nu răspunde! Rămase numai cu privirea ținută spre tavan. În acel moment doctorul se apropie de dânsul. George tresări.

— A, dta ești doctore? Bine c'ai venit! Ședi, te rog.

— Dar despre ce e vorba?

— Doctore, cunoști de mult pe femeia acésta?

Doctorul se uită în ochii Emiliii.

— Da!

— Ai cunoscut pe bărbatul ei?

— Se 'nțelege! mi-a fost cel mai sincer amic!

— Atunci trebuie să cunoști sfârșitul care l'a avut?

Doctorul, care nu înțelegea nimic din cei-i spunea George, se uită din nou la Emilia, acésta, ca să scape situația, interveni repede.

— Iată despre ce e vorba, doctore: Am narat domnului Mironescu nenorocirea care m'a isbit. I-am spus că bărbatul meu a murit și că copilul me acasă pe mine de asasină.

Doctorul remase întei uimit, dar înțelegând scopul ce-l avusese Emilia, se gândi să susție și el tot acelaș lucru.

— A, scumpul meu amic, în momentul espirărei eram acolo și tot eu am fost însărcinat cu autopsia cadavrului, de óre-ce s'a presupus o crimă.

— Ei și ce-ai aflat? Care a fost cauza morții?

— Ruperea unei artere principale prin care sângele s'a scurs tot.

— Dar acésta rupere din ce a prevenit?

— O forțare prea mare.

Mai vorbiră ceva despre lucrări neinteresante și observând că invitații începuse a se retrage, Emilia își luă un remas bun dela George printre strângere de mână cordială, promițându-i o nouă întrevedere.

După ce plecă Emilia și ceilalți invitați, George remase singur numai cu doctorul.

Se apropie incet de dânsul și-l atinse cu familiaritate pe umăr.

— Doctore! mi se pare că femeia acésta îmi place și se duse în camera lui.

Acolo totă nóptea se gândi la streina aceea care semănă perfect cu soția lui cu deosebire numai că avea părul negru.

A doua zi când se sculă, prima cugetare eră îndreptată tot spre dânsa.

După doue zile o întâlni iar.

Vorbiră mult singuri pe o bancă din grădină.

George îndrăsnî să-i ia mâna și să i-o sărute.

Dânsa nu se împotrivi.

— Domnule Mironescu, decă soția dtale ar trăi și ar veni ca să-ți cadă în genuchi spuindu-ți, că nu e vinovată, că o acusi pe nedrept, ce ai face?

— Ce aș face? ... Aș fugi de dânsa! Țici să-mi jure că e nevinovată; dar când am vedut chiar eu îmbrățișându-și amantul și căutând a se ascunde cu dânsul în pavilionu acesta, va să Țică că o acusi pe nedrept? Chiar decă ar fi trăit, pentru mine ar fi fost mórtă. Mai bine inse că nu mai există. Atunci ași fi urit-o, acum o plâng.

Emilia își șterse o lacrimă care se ivise la cõda ochiului.

— Vai dõmnă! cât am fi fost de fericit! Și când me gândesc, cât a fost de miserabilă cu mine, căci m'a înșelat într'un mod așa de infam! A nu! asemenea desonóre nu se uită nici odată.

A călcat în picióre inima mea care eră plină de amorul ei. A nesocotit totul pentru amant. Și Țici că aș acasă-o pe nedrept? Dar asemenea ființe mai pot să fie iertate? Nu 'nțelegi, că lovitura acésta a fost mortală pentru mine?

— Acum te 'nțeleg domnule și te plâng! Speră înșel Dumnețu e mare și bunătatea lui nemărginită pòte că vei mai fi fericit.

— Cum? cređi că după o asemenea tempeștă sufletul meu își va află iar liniștea și fericirea de odinioară?

— Omul cât trăeșce; nu trebuie să dispere; și se uită lung în ochii lui.

George la acésta privire lăsă capul în jos.

După câteva momente își ridică fruntea, privi pe Emilia și fără a Țice o vorbă, își rađemă capul de umărul ei și închise ochii.

Dânsa ne mai putând resistă, se apropiă incet de George și-l sărută cu foc pe frunte. Dânsul tresări.

— Cum? m'ai sărutat dõmnă?

— Și de ce să-ți mint? Da te-am sărutat pentru că te iubesc!

— Dvõstre?

— Da! ... m'am cercat să-ți ascund acest amor, dar n'a fost posibil. Acum, când Ți-am mărturisit-o, poți face din mine ce vei voi, am să te ascult orbeșce.

George își luă capul între mâni.

Se gândi.

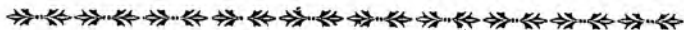
Iubiă și el pe acésta femeie, în spre care se simția atras, fără voia lui, de o putere necunoscută.

După o lungă reflecțiune Țise:

— Dõmnă! Sânteti ca și mine nenorocită! suferiți cum sufer și eu, decă am uní tóte aceste nenorociri la un loc? Decă am împărți suferințele unul altuia.

(Finea va urmá.)

GR. MARUNTEANU.

Medicina poporală

Credințe, datini, doștorii și descânțece poporale.

XLIV.

Alt descânțec de dragoste.

O fată séu fecior carele voind a șci, că óre cășatorise-vá în anul ásta, trebuie să ajuneze la ajunul nașcerii Dlui Is. Chr. Când s'au ivit stelele pe cer, se pune la cină; prima imbucătură scoțindu-o din gură, o bagă în păpucul (ghetea) séu opinca dréptă, în care mai pune și un pepten, care păpuc apoi se pune nóptea la căpêței sub perină. Se ia apoi un bețed de alun, adus de el ênsuș din pădure, brăul cu care a fost în aceea incins și iese cu acestea afară ținând bătul în drépta, iar brăul în stânga, caută la cer ficsând ochii pe o singură stea, dela care nu-i mai mută până ce n'a Țis următórele:¹

Sânta stea,
Logostea,
Să te duci la nópte,
Prin satele tóte,
Să umbli cruciș,
Se dai curmeziș,
Peste sate
Și Banate,
Peste țeri
Și peste mări,
Să-mi cauți al meu ursit,
Frumos ori urit,
Care mie mi-i rënduit,
După el să me mărit (insor),
In vis să-l visez,
Avea să-l vęđ,
De-o fi pe uscat,

¹ Se crede în popor cumcă în séra ajunului Dlui (ori peste nópte) trebuc să se vęđă stele pe cer.

De-o fi la resărit
 De-o fi la sfințit,
 In cutare sat,
 Fie chiar și domn,
 Săl deștepți din somn,
 In vis să-l visez,
 Aevca să-l vęd,
 De-o fi peste ape,
 Peste mări sărate,
 Brăul puncte să se facă
 Și el la mine să trecă,
 In vis să-l visez,
 Aevca să-l vęd. —
 — Băt de alun!
 Ascultă să-ți spun,
 Te-am tăct in ți d'ajun,
 Să mi te faci un cal bun!
 Caută-mi câmpii, sate
 Și toate palate,
 Peste toate țeri,
 Peste 7 mări,
 Rënduital meu,
 Dela Dumnețcu!
 De-o fi deșteptat;
 Ori de-o fi culcat,
 Din somn să-l trezești,
 La mine să-l țipești,
 Să nu-l lași nici a ședea,
 Nici a bea nici a mânca,
 Pân' la mine va plecă.
 In vis să-l visez,
 Aevca să-l vęd.

Brăul îl lasă afară pe cōrda casei, iar bătul pe acoperiș. Cu bărbatul care visază fata in nopțea aceea, acela se crede că e rënduital ei, séu altul asemenea aceluia.

Aceste descântece le-am scris aici intre bóle, pentru că și aceste poporul le consideră de bóle, căci ȳice:

«Nimic mândr'o nu me dóre,
 Și tot me usc in picioře»,

și iarăș:

Bade ilbovnicul meu,
 Me omóre dorul teu, etc.

XLV.

Beția.

Se numește in popor «muma relilor» izvorul a toate cele stricăcioșe, căci bețivul se póte induplecă a face toate relele. Ómenii cei de omenie se feresc a se insoți cu de acestia.

Poporul crede, cumcă bețivilor le-au dat anume «făcături» prin beuturi ca să-i strice. Și anume se crede: decă se umple cu rachie séu vin vasul din carelea bea omul — pe carcle voesc a-l strică, adecă a-l face bețu — prin cicul unei rațe, ȳicēnd: cum nu póte trăi rața fără apă, așa să nu póta N. trăi fără beutură; apoi: cum ține rața cicul tot in apă, așa N. să fie tot cu beutura mea in gură. Când e umplut vasul, îl trece birtășița printre picioře ȳicēnd: cum trage dreptul (piciorul) pe stângul și stângul pe drept, așa să tragă N. la birtul meu. Apoi pune gura vasului la partea rușinosă și ȳice: Cum nu póte trăi N. fără muere, așa să nu póta N. fără de beutură mea, și acela apoi se crede că numai are sațiu in beutură.

Când duce beutura a doua, a treia ș. a. m. respectivului om, scuipă in ea. Se crede că atunci nu

merge la alt birt¹, pe care credință basându-se birtășițele se imbracă și se pórtă «gingaș și frumos» și pentru aceea sânt fericite de popor.

Se mai dá ómenilor celor ce voesc ai strică rachiu séu vinu in care a fost inecat un potlogar (liliac), in credință că precum potlogarul este orbit de lumina ȳilei, așa și respectivul să fie orbit și să nu cerceteze altă crismă. Potlogarul inecat apoi se restigneșce la ușciorul ușei deasupra la intrare in birt in credință, că fiecare trecēnd in birt pe sub el, să nu vędă nici să cunoască cum adecă este inșelat de birtăș.

Lécul bețivilor după ȳisa poporului este, «sapa și lopata.» Pe lângă toate acestea poporul a inventat unele lécuri și pentru acest morb și anume: Eva Bura din comuna Broșceni, dá, cu invoirea bețivului, in beutură sânge din periodul femeesc ca léc. Bețivul vérsă de scăr̀b și nu bea beutură timp indelungat.

S. LJUBA și A. IANA.

MARTIRĂ!

— Dramă in 5 acte, de Adolphe d' Eunery și Edmond Tarbe. —

Persónele:

Amiralul Firmin de la Marche.

Contele Roger de Moray.

Sir Elie Drack.

Palmieri.

Robert Burel.

Maltar, indian.

Francisc, lacheu.

Di Muller, juvaerģiu.

Roquevoire.

Maurceel.

D' Art.

O slugă.

Dna de la Marche.

Laurence de Moray.

Pauletta de Moray.

Ducesa (Gorgona.)

(In ȳilele nóstre.)

Actul I.

O grădină la contele de Moray.

Scena I.

Francisc, Maltar, aședând un servis de ceai pe o mesă in avan-scenă.

Maltar. E fōrte bine așa. Di conte și dna contesă de Moray vor luă ceaiul aici in grădină.

Francisc. Ei sânt incântați de acéstă frumoșă diminéță de tómnă; și au dreptate, ȳeul peste puțin va veni și iérna... Iérna! Dta nu prea cunoști ce va să ȳică cuvēntul acesta, dle Maltar?

Maltar. Iérna?... cu ninsóre și cu ghiață? — nu!

Francisc. Ce-i dreptul; căci Pondichery e fōrte departe de aici.

Maltar. Fōrte departe!

Francisc. Și-i o țéră fōrte frumoșă?

Maltar. Mie unul, mi se pare că-i mai frumoșă din óte, — pentru că sânt născut intr'ēnsa.

¹ O credință fōrte lătită in popor este, că dând unui animal, dar cu deosebire unui cānc pāne ori altă māncare scuipită ori frāmēntată in gură, acela neconșionat îi urmēză și-l cunoșce totdeuna ca pe stăpānul seu.

Francisc. Asta nu-i un cuvânt; iaca eu, — eu sînt născut la St-Flour, — și cu toate aceste îmi place de-o mie de ori mai bine Parisul.

Maltar. Atunci, nu ne potrivim în idei.

Francisc. Și de ce ai venit, me rog, în Franța, decă-ți pare așa de reu după Pondichéry?

Maltar. Pentru că stăpânii mei au plecat de acolo.

Francisc. N'aveai decăt să eși dela dînsii.

Maltar. Să me despărțesc de dînsii? — Nici odată! — E prea destul că impregiurările au făcut să rămîe acolo dra Pauletta...

Francisc. Fiica stăpânilor mei. — Și de ce, me rog, au lăsat-o acolo?

Maltar. Pentru că fiind cam bolnavă, n'ar fi putut să sufere o zdruncinare așa de mare, — într'o călătorie ca acesta...

Francisc. După cum vîd, ți-i foarte mult la dra Pauletta?

Maltar. Pentru că e bună, și frumoasă, ca un ânger.

Francisc. Dar, nu-i vorbă, vîd bine că dta ții mult chiar la intrîga familie.

Maltar. Mi-aș da viața pentru dînsa.

Francisc. Drace! Atunci trebuie să ai o lefușoră foarte grasă?

Maltar. Lăfă? — Creși dar, că pentru bani eu sînt așa de devotat dlui conte, femeii și fiicei sale?

Francisc. Iaca vorba! — dar atunci pentru ce ai fi, decă nu pentru bani?

Maltar. Iubirea mea cătră acești stăpâni, s'a născut din bunătatea fără de margini ce au avut-o ei pentru mine. Trăiam într'o miserie nespasă, zdrobit cu totul de suferință; ei m'au ajutorat, m'au ingrigit, — și de-atunci dna contesă și fiica sa m'au tratat nu ca pe un slugă, ci aprîpe ca pe un prieten... Acesta e o lăfă cu mult mai frumoasă decăt banii.

Francisc. Mie-mi place mai bine bănișori rotunși, care-i poți pune la casa de economic, — decăt dragoste și prietenie ori căt de multă.

Maltar. După cum vîd, nu prea ai obiceiul de-a ține mult la stăpânii tei.

Francisc. Hei, că și stăpânii noștri grozav mai țin la noi. — Dar ia-n spune-mi, ce gust ai dta să stai veșnic tot într'aceasă casă?

Maltar. Și pentru ce aș părăsi eu o casă în care me simt foarte fericit?

Francisc. Ei, veși! iaca mie-mi place să schimb căt se pîte de des. — Me interesază foarte mult să cunosc istoria ômenilor pe cari îi slugesc.

Maltar. A!

Francisc. Privesc, ca un om care se duce la teatru, la drama care se desfășură înaintea mea. Stăpânii mei, fără să bănuescă nimic, îmi slugesc de actori. Ei cred că fac pe șireții, când, la sfîrșitul mesei, ca să pîtă vorbi în libertate de lucruri interesante, ne dîc: «Poți să te duci, Francisc, vom sună când vom avé trebuință de tine.» — Dar nici le trece prin gînd că vorbele astea ne dîce mai degrabă: «Ia sîma băețele, pune urechea la ușa și ascultă cu băgare de sîmă!»

Maltar. Și dta ascultă?

Francisc. Ascult. — Și când nu mai am ce află acolo, me duc în altă parte, la vreun spectacol nou! În sfîrșit, fiecare schimbare de stăpâni, e pentru mine ca o schimbare de teatru, cu deosebire numai, că în loc să plătesc eu biletul, din potrivă, me plăteșce pe mine ca să privesc.

Maltar. Șcîi că cști un om foarte curios!

Francisc. Di mai bine, un observator pasionat. Uite-te, aici, de pildă...

Maltar. (Sever.) Aici, cred n'ai întîlnit decăt modele de virtute și onore.

Francisc. Tocmai. Dl conte de Moray, fost guvernator general în coloniile noastre din India, este un adevărat om de onore; și-l stimez cum nu se pîte mai mult.

Maltar. Cred și eu.

Francisc. Căt pentru dna contesă, e virtutea ênsăși.

Maltar. Veși bine...

Francisc. Așă-i; dar veși că, ei nu sînt singuri în casa asta. Când s'au întors din India, ei s'au întîlnit, la Marsilia, cu un dn Palmieri, și cu ducesa de San-Luca, soră-sa, cu cari s'au înprietenit; cari i-au însoțit pînă la Paris, — și cari, pînă ce li se va pregătî o casă cum se cade, s'au aședat în casa noastră, aici, în Parc-Monceau.

Maltar. Ei și?

Francisc. Ei și, — Italianca asta nu-i tocmai de lăpădat!

Maltar. Ce-i drept.

Francisc. Ș-apoi dl conte are niște ochi...

Maltar. Ce? tu bănușci ceva?

Francisc. Nu bănușc nimic... dar aști doi neapolitani nu mi se par tocmai ômeni a cătărei, — și vei vedé în curînd că italianca...

Maltar. Sst!... Vîd viînd pe colo, pe dl conte, cu amiralul Firmin de la Marche, tatăl dnei.

Francisc. Așă; și par cufundați într'o vorbire interesantă...

Maltar. Dar de astădată nu vei mai ascultă!

Francisc. Și pentru ce nu?

Maltar. Pentru că e lucru necuviincios.

Francisc. (Mirat.) Ce om șugubêt, mai ești și dta!

Maltar. Căt voi fi eu pe aici nu te voi lăsa să spionezi pe stăpânii mei. Haide, vino!

Francisc. (Urmărîndul, aparte.) Ce slugă șugubată! Trebuie să caute cineva tocmai prin India ca să găsescă unul ca acesta. *(Es prin drîpta; pe când Amiralul și Roger intră prin fund la stînga.)*

(Va urmă.)

N. A. BOGDAN.

Moloșagul.

Alb este pămîntul, cerul cenușiu,
Ca fum cade păcla pe codrul negriu,
Pe dealuri, ponore, pete negre-au stat
Drumul bun de sanie acum s'a stricat.

Omătul cel môle fuge sub picior
Și în loc rămîne de baltă izvor.
Rățele prin apă se jîcă cu drag,
Cucoșul cel harnic, cînt a moloșag.

În casă 'ntuneric, trist, posomorît,
Casa este plină și tot ți-e urît,
Vorbești doue vorbe, vrei a povestî,
Greu îți e cuvîntul și-ți vine-a dormî.

Cască toți din casă și cu toți se mîeră...
Altul le răspund: așă-i vreme-afară!

Codrul des de păclă este învîlît,
Spiritul adôrme — cade obosit.

ELENA VORONCA.

f a l e a.

Logodna.

— De Hugues le Roux. —

Dortarul spitalului trase clopotul; prinse fringhia de zid; pe urmă se duse în pragul sălii de aşteptare şi strigă:

— Persónele cu familie, me rog...

Indată se făcú o mişcare de forme negre. Un bărbat eşi, voinic, cu o bonetă pe cap, cu un tricou de lână albastră, cu barbă blondă, cu pielea pirlită de sóre. Erá matelot pe bordul «Luizianei» şi numele vasului erá cusut cu lână roşie pe bonetă şi pe piept. Ținea de mână doi copilaşi: un băiat, o fetiță, cari erau siliți să ridice brațele d'asupra capului pentru ca să ajungă să se ție de mâna tatălui lor. Fuseseră legați la gât cu basmale negre, semn de doliu. Eráu cu capetele góle, obrajii le scăpărau de frig, şi mergeau cu capetele bágate între umeri şi curgându-le nasul.

În urma lor veniá o femeie. Ducea şi ea o fetiță de mână. Muma şi fata purtau bonetul alb, capa năgră a Bretonelor; pe mânerile umbrelor erá strínse nişte mătánii.

Omul, femeia şi copii apucară p'ó alee plantată cu pomi, unde se preumblau convalescenți îmbrăcați în halate şi cu scufele pe cap. În capétul aleii erá bisericuța.

Între doue făclii erau puse la rënd patru cosciuge. Un om îmbrăcat cu o livrea năgră, inverđită de ploii, întrebă apropiindu-se:

— Pentru cine ai venit?

Bretona respunse:

— Pentru Yves Kerleadec.

— Este cosciugul Nr. 1... colo... lângă făclie...

Dar dta?

Marinarul își scóse boneta lăsând să se vedă un pěr des şi gros care-i mână fruntea, i se lăsá în jos pe cefá tuns scurt, ca o códă de cal.

Țise cu respect, încet:

— Am venit pentru Melina Lecaheux care a murit din facere...

— Este colo... Numărul patru...

Intrase preotul.

Părechile se puseră fiecare lângă mortul lui. Nu plângea. Inse după ce isprăvi slujba şi când fu să ridice cosciugele pe Bretona o inecă plânsul şi barba marinarului tremură.

După obicei, cosciugele furé puse în furgonul pe care-l trăgea o glóbă albă cu pete vėnete pe gât. Omul cu livréua inverđită își puse pălăria de lac; o femeie bėtrână se puse înapoia convoiului cu o luminare aprinsă; popa, dinainte, cu o carte. Omul şi femeia mergeau pe jos, cu copii de mână.

*

La cotitură, unde începe suişul, calul începú să mērgă mai încet, bărbatul şi femeia s'apropiară.

— Matelotul Țise:

— Pe bărbatul dtale îl duci acolo sus?

Cu ochii în jos, între rótele furgonului, Bretona gemú:

— Ó Dómnne! da! Este omul meu.

— De ce a murit?

— De nişte friguri pe cari le-a căpėtat în Cochinchina.

— Marinarul dete din cap:

— Va să Țică erá matelot?

— Da. Şi navigá de cincispredece ani... Fără să fi fost vreodată bolnav... Dómnne Isuse!... Să fie cu

putință... Un voinic care spărgea mēsa cu pumnul... Şi blând... chiar când erá beat... Ah! sėrmanul meu om!... sėrmanul meu om!

Femeia începú să plângă. Mormăi:

— N'am să mai găsec eu nici odată unu ca dēnsul!

Se făcú tăcere. Matelotul respectá durerea asta. Pe urmă Țise:

— Şi mie tot aşá mi s'a întēplat. Am trăit cu nevėsta opt ani... Trei ani am trăit aşá ca să vedem decă ne placem unu pe altu... Cinci ani cununați... Şi erá dragostea mea din tinerėte... cum numai odată iubeşce omul... A murit din pricina unui copil pe care i-l lăsasem când am plecat... m'am întors tocmai la vremea ca să pot să-i Țic adío. Nu-i bucurie ca să găseşci aşá ceva când te 'ntorci dupe apă... Ş-apoi, ce o să fac cu copii?... Peste Țece Țile plec iar pe mare... Părinții mei nu sūnt d'ací şi nevėsta mea erá copilă gāsită.

Suiseră cósta, calul alb trăgea lungind gátul, popa începú să psalmodieze vorbe triste. Vēntul de mare ridicá în sus căpėtėele cornetei albe a femeicii. Matelotul întórse ochii spre mare. Orizontul mării erá mai sus decă clopotnițele; pe d'asupra paratonerelor plutiau vapóre. I se părú marinarului că se şi suise p'ó corabic şi că plecase lăsând pe pământ doi copii orfani şi un mormēnt. Mănilé i se strínseră aşá de tare încât copii începú să plângă.

Marinarul Țise:

— Ce o să me fac, Dómnne! Ce o să me fac?

Şi până la cimitir se váicări, plângēnd.

*

Apucară p'ó alee de molifti pe când trăgea clopotele. Rótele intrau până la butuci în noroi; hii... hal... al vizitului făcea să nu s'auđă psalmodia popii care, desgustat de noroi, își ridicá pólele sus de tot, peste ciorapii negri.

În cimitir, în vale, departe, departe erau vre-o douespredece gropi sápate mai dinainte pentru mojiici.

Cosciugurile fure scóse din furgon şi ómenii cari erau acolo aşteptară să se sfėrsescă rugăciunile, Țise pentru ai lor, pe urmă pentru cei doi necunoscuți, bărbăți, femei, ce le pasá lor? — după cari nu venise nimeni.

După ce fure bágate cosciugele în grópă, plecară.

Când să esá din pórtá cimitirului, matelotul Țise:

— Nu putem să ne despărțim aşá... Cred că o să primeşci să imbucăm ceva.

Bretona făcú mutre, pe urmă primí.

Când fure cu paharul de vin dinainte omul întrebá:

— Ce vėrstă ai?

— Merg pe treideci şi trei de ani.

Obrazul ei obosit spunea mai mult. Inse corpu-i remăsese sprinten şi mládios.

Omul întrebá iar:

— Numai pe fetița asta o ai?

— Ba mai am un copil de doi ani pe care l'am lăsat la o vecină.

Țişi golise paharul. Matelotul îl umplú iar. Pe urmă, întorcēnd ochii, Țise:

— Ți-ar părea reu să mai ai încă doi copii?

Ea se uitá la dēnsul.

— Cum adică, ce-mi propui dta?

El respunse, tot uitându-se în altă parte:

— Păi del eu vorbesc pentru binele dtale şi pentru binele copiilor.

Ochii Bretoniei se pironiră pe pieptul larg, pe in-
scriptia cusută pe flanelă: Luiziana.

Îl întrebă:

— Când pornește vaporul d-tale?

— Pe la sfârșitul luni. Până atunci avem vreme
ca să ne vie hârtiile.

Marinarul nu voiă să țină vorba «căsătorie», de
rușine, și de tēmă să nu fie refusat.

Inse eră o propunere d'adreptu. Deci, ridică ochii
pe Bretona, se uită în ochii ei.

Ea nu ținea nu. Eră bun lucru. Inse corneta-i tre-
mură pe cap.

Atunci el, mișcat ca și dēnsa, îi întinse mâna peste
pahare, țicându-i:

— Ți da! Și dă mâna încōce. Copii au să dōrmă
mai liniștiți iac' așa.

I. S. SPARTALI.

Bólele copiilor.

— Din conferența dlui dr. Babeș. —

Mercuri sēra, dl dr. Babeș a ținut în amfiteatrul
institului seu de bacteriologie a IV-a confe-
rență poporală, vorbind despre bólele copiilor.

Dsa și-a început conferența spunēnd că esis-
tența unui nēm constă în faptul de a ști să
păzescă sântatea poporațiunei. Pentru a garantă esis-
tența nēmului românesc, lucrul cel mai de căpetenie
este a se păzi sântatea copiilor. Pentru acesta, statul
trebuie să intervină și să ajute în chipul cel mai puter-
nic instituțiunile infantine, căci o țēră trebuie să prospere
apērând sântatea noilor născuți.

Prin legi și regulamente, ȳice dl dr. Babeș, nu se
póte ajunge la niscăi rezultate bune, căci adesea legile
sânt lāsate la o parte sēu reu aplicate de niște funcțio-
nari necunoscători. De aceea, știința trebuie propagată
cu multă dărnicie pentru ca fiecare individ să-și póta da
sēmă de pericolele la care e espus în lupta pentru viețā.

Venind la cestiunea microbilor, dl dr. Babeș țice
că invasiunile streine — de care s'a vorbit și se vor-
beșce atât de mult, — sânt aprópe nimic pe lângă in-
vasiunile microbilor; de asemenea și rēsbóele. Ori cât
de costisitor, din punctul de vedere al jertfelor, ar fi un
rēșboiu dintre un popor și altul, nu e inse mai teribil
ca rēșboiul în contra microbilor, — mai ales pentru un
popor care nu-i armat cu știința.

De aceea spune că activitatea de căpetenie a po-
pórelor trebuie concentrată în marele rēșboi în potri-
va microbilor.

*

Intrând în subiectul conferenței, savantul bacterio-
log arată că unul din microbi care depoporează mai mult
națiunile, e microbul *holerei infantine* care adesea se
introduce în organismul copilului prin laptele de nu-
trițiune.

S'a constatat că copii nutriți cu lapte de mamă
mor 1 la mie; cei nutriți cu jumătate lapte de mamă și
jumătate de vacă 23 la mie, cei nutriți numai cu lapte
de vacă 29 la mie, iar cei nutriți cu lapte de vacă a-
mestecat cu diferite surogate 72 la mie.

Pricina pentru care copii mor de microbul *holerei*
e că laptele nu e sterilizat. De aceea sfătueșce pe mame
ca tot'dauna laptele să-l sterilizeze și să-l servescă co-
piilor din chiar sticla în care a fost sterilizat, căci prin
schimbarea vaselor de multe ori microbul se introduce

în lapte prin praf sēu aer și de acf în organismul co-
pilului.

Dl dr. Babeș propune a se formă societăți cu sco-
pul de a procură poporației sārache lapte sterilizat ames-
tecat cu doue părți apă și în sticle anume destinate
pentru nutrire copilor. Numai cu chipul acesta se va
putē stăvilí întru cātva mortalitatea copiilor pricinuită de
microbul *holerei*.

Un al doilea microb care seceră gróznic pe neferi-
ciții copii, e microbul *difteriei*. Acest microb care se-
cretēză otrava cea mai tare, se introduce în gură, se
instaleză în laringele copilului, produce inflamație astu-
pând căile respiratorii ș-apoi mórtea.

Molipsirea copiilor se face adesea prin sārutul lor
în gură. De asemenea și prin obiectele de hrană, ca
paharul, farfuria, șervetul, etc.

Pentru a se impedică primejdiile *difteriei*, dl dr.
Babeș spune că ar trebui ca în locuințele unde s'a de-
clarat această bóla, să se incunoșciințeze de îndată auto-
ritățile pentru a luá mēsuri grabnice pentru impedicarea
lătirii bólei și desinfectarea locuinței. Acestor familii să
nu li se permită schimbarea domiciliului până când mo-
bilierul și obiectele de îmbrăcăminte nu vor fi desinfectate
prin aparate speciale. Lipsa unor astfel de mēsuri
a contribuit ca anii trecuți *difteria* să secerē viețele a
mii de copii din districtul *Sucēva* și alte orașe vecine.

Vorbind de microbul *Variolei* (vērșatului), spune
că și acest microb e tot atât de primejdios ca și al *dif-
teriei* sēu *holerei*. Copilul molopsit de acest microb, la
inceput simte inferbințeli, dureri de cap, neliniște în tot
corpul, ș-apoi, când otrava produsă de înmulțirea micro-
bilor, a pētruns puternic în organism, apar pe corp un
fel de pustule, cari mai târziu încep să supureze. *Va-
riola* de asemenea a secerat în chip îngrozitor viețele
copiilor și a ómenilor.

Microbul *variolei* ca și ceilalți microbi, cu cât vor
trece dela om la om, cu atât dēnșii devin mai greu de
invins, căci în diferitele lupte ce le-a avut cu celulele or-
ganismului se ótelesc din ce în ce și inving cu mult
succes armatele celulare ale noului organism în care a
făcut invasiunea.

În potri-va microbului *variolei*, ne putem apēră în
mod strălucit numai prin vaccinațiune, care are darul de
a fortifică nervii și a sustinē cu isbândă lupta în potri-
va invasiunei microbilor.

Mortalitatea celor vaccinați nu e decăt de 1 la
mie, și acesta când persóna vaccinată are o constituție
prea debilă.

Decă inse vaccinațiunea e atât de folositóre pentru
apērarea sântăței, cu mēsurile de vaccinare, țice emi-
nentul bacteriolog, stām fórte prost! Vaccinatorii noștri
aprópe n'au nici o cunoștință despre vaccinare și în mare
parte ei sânt recrutați dintre acei cari habar n'au de im-
portanța vaccinului.

Cu proiectorul electric s'a arătat apoi publicului
coloniile diferiților microbi, cum și microbul *influenzei*,
holerei, *difteriei*, *variolei* și alții.

Sfērșindu-și importanța sa conferență, dl dr. Babeș
a spus că pricina celor mai multe bóle e miseria și
lipsa de cultură a poporului. Pentru acesta statul trebuie
să lupte fără preget și în această luptă să fie ajutat de
ómeni conșcintioși și cu adevērat doritori de a contri-
buí la sântatea ómenirii.

IONA.

Acela isbuteșce, care așteptă evenimentele, iar nu
alergă după dēnsele.

Regele Carol in Academia Română.

Vineri, 6/18 martie, la orele 2 după amiezii, regele Carol și principele moștenitor Ferdinand au mers la noul local al Academiei unde avea să se țină ședința sub prezidenția Majestății Sale.

La sosire, regele a fost întâmpinat de dl Hașdëu, vicepreședintele societății și de dl Dimitrie Sturdza, secretarul general al Academiei.

Intrând în sala ședințelor, suveranul fu salutat cu iubire și respect de către membri de față și, înainte de a lua loc în scaunul prezidențial, Capul statului, cu glas încălzit de o adâncă simțire și îmbărbătat de o puternică convingere, dișe:

«Salut cu viuă plăcere, pentru întâia oară în noul «seu locaș, Academia română, a cărei dezvoltare este «așa de strâns legată cu Domnia Mea. În acest din urmă «an, Academia a fost dureros încercată prin pierderea «unora din membrii săi cei mai însemnați, de cari țera «eră mândră. Faptele lor aparțin astăzi istoriei naționale; numele lor sunt întipărite în inimile noastre; munca «și energia lor inse vor rămâne ca o pildă frumoasă și «un indemn puternic pentru Academie, care trebuie să «ia acum un sbor încă mai mare spre a pute deveni, în «al doilea pătrar de secol al întemeierii sale, cel dintâi «institut de cultură al Răsăritului.

«Acesta este dorința mea cea mai ardentă, pe «care sunt sigur că Academia o va împlini prin sîrgu- «ința sa, putându-se răzema totdeauna pe spriginul Meu «cel mai statornic.»

Sfatul învetaților țerei primit-a cu entuziasm și recunoștință înalte și patrioticele cugetări ale Aceluia ce, de mai mult de 25 ani, este semănătorul gândirilor mari și severșitor de fapte însemnate spre slăvirea și întărirea nămului nostru.

După acesta, dl Dimitrie Sturdza citi următoarea darea de sēmă:

Sire,

Dezvoltarea nămului românesc a trecut prin grele și dese furtuni. Numai credința neștrămutată în viitorul seu i-a dat puțință de a străbate nenumărate stavile ale timpurilor de restriște și de încercare. De aceea toate eforturile românilor, în ori ce direcțiune a activității omenesci, au fost neconținut îndreptate spre ideea națională.

În alte țeri mai bătrâne cari au isbit a-și asigura temeinic existența și traiul, Academiiile represintă mai mult conlucrarea înfrățită a celor mai învetați ai națiunii pe întinsul teren al științelor. La noi, Academia are mai mult un caracter național.

Limba și istoria sunt principalele ei ocupațiuni, căci limba și istoria ni se contestau și ni se contestă neincetat.

Nu au trecut 50 de ani de când s'au făcut în București și Iași încercări serioase de a espulsa din școli limba românească, precum ea mai fusese espulsată în nefastul secol al Fanarioților.

Dar chiar astăzi, după constituirea regatului român, acei cari au intrerupt firul dezvoltării noastre naționale, se încercă a întuneca aședământul și rostul nămului nostru.

Un învetaț al Eladei, într'o scriere tipărită cu mult

luc în anul curent și destinată a fi foarte mult respândită, pretinde că numirea de «Fanariot» se întinde peste naționalitățile Orientului-European și cuprinde în sine pe români ca și pe greci; caută să contopescă familii vechi românești, cu familii fanariote și merge până a declara, că domnia lui Alesandru Ipsilante, dela finele secolului trecut, a fost timpul de aur al țărilor românești.

Poporul român a căpătat, ce e drept, un aședământ puternic în timpurile noastre, dar el simte, la mișcările inamicilor lui, că furtunile s'au alinat numai și că noui încercări îl așteptă. Acesta este cauza că el s'a obișnuit a privi Academia ca o cetățuie națională. Acesta este cauza că și Majestatea Văstră chiar din întâiul an al Domniei ați îmbrățișat cu căldură această instituțiune, ați privit cu plăcere însemnatele ei publicațiuni istorice și ați dat o puternică impulsione dezvoltării limbii prin fundarea «Marelui Etimologic» al limbii române.

Majestatea Văstră veți ascultă astăzi încheierea primei litere a alfabetului, cea mai grea, pentru că cuprinde cele mai multe vorbe și pentru că cu densa se începe o lucrare independentă și originală asupra limbii noastre.

Interesul totdeauna viu al Majestății Văstre pentru Academie se manifestă în fiecare an prin prezența Văstră și a moștenitorului tronului în mijlocul nostru. Ea este un indemn nou și puternic ca Academia să rămână vecinic focarul nestins al ideii naționale purificate și întărite de științe. Cu durere privim numai, că astădată nu vom pute auzi resunând în noul nostru local vocea cea blândă și sonoră a ilustrei noastre Carmen Sylva. Unim ale noastre urări cu acelea ale națiunii ca suverana noastră să se întărească și să se invioșeze la cerul senin și la soroale călduros al patriei de origine al nămului românesc.»

Apoi Augustul președinte dete cuvântul dlui Hașdëu, care citi din partea încă nepublicată din «Magnum Etimologicum Romaniae», asupra originii cuvintelor «Avan» și «atirn» și despre vocala obscură românească *ă* și *â*. Dl Hașdëu sfârșind erudita sa prelegere, Majestatea Sa a suspendat ședința 10 minute.

La redeschidere, regele luă cuvântul pentru a spune că dărușce bibliotecii Academiei o interesantă carte, cuprindând vignete ce înfățișază armele Munteniei din vechul XVII și tipuri cu port românesc din acelaș timp; Majestatea Sa a recomandat secției istorice să studieze cu stăruință aceste două deosebite feluri de peceti ce sunt din aceeași epocă.

Rivna cu care regele adună ori ce carte seu ori ce document privitor la străvechile noastre datine, doveșce că simțimântul național înrădăcinat este în sufletul Seu și că, decă Densul veghiéză cu neadormire asupra prezentului, nu mai puțin I sunt scumpe trecutul și viitorul României.

Apoi, dl V. A. Urechia citi despre spătarul Nicolae Milescu, un renumit călător moldovean din vechul XVII, povestind asupra mergerei sale în China; iar în urmă-i dl Grigorie Ștefănescu făcu o descriere asupra cataractelor dela Niagara. (Amëndoue se vor publică în «Familia.» Red.)

Ridicând ședința, Majestatea Sa vorbi cu o deseversită bună voință membrilor aflați față; apoi vizită cu mult interes localul Academiei, oprindu-se câtva timp în sala unde se gășesc colecțiile de monete, de chisove și manuscrise și, după ce-Și luă diua bună dela membri Academiei cari îl însoțiseră până la capul scării, la orele 5 se întorșe împreună cu principele moștenitor la Palat.

Academia Română și serbarea Columb.

Din raportul ce-l publicăm mai la vale dela sesiunea generală a Academiei Române, cetitorii noștri vor afla, că Academia Română a fost invitată să participe la serbarea ce se va ține în Italia în onoarea lui Cristof Columb, pentru al 4-lea centenar dela descoperirea Americii, prin trimiterea unui text scris de membrii.

Iată textul votat, scris pe un pergament și semnat de membri prezenți:

«Colonii dela Dunăre ai marelui împărat Traian, reprezentați pe acesta foie de Academia Română, salută a patru-sutea aniversară a lui Cristof Columb, unul din genurile cele mai sublime și urază gîntei latine de a rodi în toți timpii mulți Columbi, ca să așternă noue căi de fericire și de lumină pentru nămul omenesc.»

«București, 6/18 martie 1892.»

FERDINAND.

CAROL.

IOAN GHIEA. D. A. STURDZA.

B. P. HASDEU. P. S. AURELIAN. GEORGE SION.

I. C. NEGRUZZI. GEORGE BARIȚIU. C. CARAGIANI.

DR. I. FELIX. GR. G. TOCILESCU. IOSIF VULCAN.

FL. PORCIUS. GR. ȘTEFANESCU. NCH. QUINTESCU.

V. A. URECHIA. GR. COBALCESCU. ST. FALCOIAN.

Sesiunea gen. a Academiei Române.

— In 1892. —

II.

In ședința de deschidere, la 3/15 martie, afară de cele ce raportarăm în nr. trecut, s'au mai petrecut următoarele:

Dl președinte aduce la cunoștință, că Maj. Sa regele, prin dl secretar general a anunțat, că dorește a asistă vineri la ședința Academiei și a ascultă lectura unor articole din partea nepublicată încă a «Marelui Etimologic.»

Se decide a se ține vineri ședință solemnă în care se vor face următoarele lecturi:

Dl B. P. Hașdeu va citi specimene din noua fasciculă a Etimologicului.

Dl V. A. Urechia câteva informațiuni noue despre Nicolae Milescu.

Dl Gr. Ștefanescu despre Niagara.

Dl V. A. Urechia comunică o invitare primită dela Angelo de Gubernatis ca Academia să participe la serbarea ce se va face în Italia în onoarea lui Cristof Columb pentru al 4-lea centenar dela descoperirea Americii. Acesta participare să consteie din trimiterea unui text scris de membrii Academiei, care să se reproducă în albumul de autografe ce se va publica cu această ocaziune.

In urma observațiilor făcute de dnii N. Ionescu și D. Sturdza Academia primește propunerea dlui Urechia.

Se procede la alegerea comisiunii pentru examinarea lucrărilor făcute în 1891—92. Sunt aleși dnii: dr. I. Felix, G. Barițiu și A. Papadopol-Calimach.

Se procede la alegerea comisiunii financiare. Membrii ne mai fiind în număr, alegerea se amână pentru ședința viitoare.

Se decide ca ședințele viitoare să se țină: luna mercurie și vinerea la ora 1 p. m., iar marția, joia și sâmbăta la ora 9 a. m.

*

Ședința a doua, la 4/16 martie. Dl membru V. Babeș anunță, că din cauza de bătă nu-i este cu putință a lua parte la lucrările dela începutul sesiunii, va veni înse mai târziu.

Dl membru I. Sbiera anunță, că nu va pute lua parte la lucrările acestei sesiuni.

Se comunică trista știre primită dela Sibiu, că dl membru corespondent Ioan Popescu a reposat.

Dl I. D. Petrescu, profesor în Târgoviște, trimite în dar diferite monede vechi și un ciocan de piatră. Se decide a se mulțumi, a se trimite donatorului volumul publicat de Academie pentru serbarea aniversării din anul trecut, a se cere dlui Petrescu informațiuni despre locul unde s'au găsit ciocanul de piatră; toate obiectele dăruite se vor trimite Museului de anticități.

Dl secretar general dă citire proiectului de text ce este a se scrie pe pergamentul din albumul pentru serbarea centenarului al 4-lea dela descoperirea Americii de către Cristof Columb, proiect alcătuit de dl Hașdeu.

In urma discuțiunii, la care iau parte dnii Ionescu, Sion, Maniu, Tocilescu și Ștefanescu se primește proiectul propus. (Îl publicăm mai sus, înaintea acestui raport. Red.)

*

Ședința III, la 5/17 martie. Se cetește o scrisore primită dela dl David Almasan, fost profesor în Brașov, care trimite Academiei o salutare în versuri latine și române pentru împlinirea a 25 ani dela înființarea ei. Se recomandă secțiunii literare.

Se cetește raportul comisiunii însărcinate cu distribuirea gratuită de cărți didactice din fondul Ioan Fătu pentru anul 1891. Se ia act.

Se cetește raportul comisiunii bibliotecii pentru anul 1891—92. Dl I. Negruzzu amintește, că s'au primit în anul trecut manuscrisele lui Alecsandri lăsate Academiei. Cere ca aceste manuscrise să fie catalogate spre a se vedea dacă sunt între ele scrieri seu scrisori inedite cari ar trebui să se publice. Dl Gr. Ștefanescu, membru al comisiunii, observă că sunt și alte multe manuscrise și documente în colecțiunile Academiei, cari nu s'au putut cataloga din cauză că personalul bibliotecii este nesuficient și nu poate ține catalogarea colecțiilor la di. Dl Studza constată asemenea, că creșterea colecțiilor este foarte îmbucurătoare, iar personalul este prea puțin numeros spre a pute cataloga toate diversele colecțiuni. Este deci necesar ca în marginile mijloacelor financiare să se înmulțescă personalul bibliotecii. Raportul comisiunii bibliotecii se ia spre știință și se recomandă delegațiunii și comisiunii financiare ca să prevadă în buget înmulțirea personalului.

Se procede la alegerea comisiunii financiare și se aleg dnii V. Babeș, P. Poni și Gr. Tocilescu.

Se procede la alegerea comisiunii pentru împărțirea cărților didactice din fondul Ioan Fătu pentru anul 1892. Sunt aleși dnii S. P. Aurelian, D. A. Felix și Gr. Ștefanescu.

Se dă citire procesului verbal al secțiunii istorice pentru ședința dela 4 martie, în care secțiunea a discutat propunerea de a tipări în Anale studiul «Incercare critică asupra lui Mihnea III și timpul seu» de Ioan Crișan, precum și o comunicare ce i s'a făcut de dl V. Maniu din partea dlui membru corespondent P. Broștean despre documente istorice din Banat, cari s'au descoper-

rit in Archivele dela München și asupra cărora i-a atras atențiunea dl Chr. Haeutle, directorul acelor archive. Secțiunea propune ca Academia să însărcineze pe dl Broșteanu să procure copie de pe acele documente, cari vor avea în adevăr însemnătate pentru istoria Românilor. Se decide ca să se amâne deciziunea pentru publicarea scrierii lui Ioan Crișan, și ca Academia să intre in relațiuni cu dl P. Broșteanu pentru urmărirea documentelor dela München și procurarea de copie de pe ele. Totodată propunerea se recomandă comisiunii financiare.

*

Ședința IV, la 618 martie. Ședință publică solemnă, sub presiul regelui, despre care raportăm in primul nostru salon.

*

Ședința V, la 7/19 martie. Dl membru al Academiei S. Fl. Marian anunță, că nu va pute veni să ia parte la lucrările sesiunii generale.

Se cetește adresa pe lângă care dl președinte al adunării deputaților trimete 26 exemplare din publicațiunea «Analele parlamentare ale României.» tomul 11, spre a se împărți membrilor Academiei.

Se dă cetire procesului verbal al secțiunii istorice pentru ședința dela 5 martie. Secțiunea propune ca manuscrisul studiului critic despre Mihnea III de C. Crișan să se păstreze in colecțiunile Academiei, mulțumindu-i-se dlui Ioan Crișan, părintele reposatului autor, pentru comunicarea acestui manuscris. Academia aprobă propunerea secțiunii.

~~~~~

J a l e a.

— La ilustrațiunea din nr. acesta. —

Nu este putere 'n lume, care ar pute să ne apere de loviturile sortii. Avutul și săracul, domnitorul și cerșitorul, de o potrivă sânt oameni și de o potrivă simt bucurii și dureri. O clasă exprimă dora mai elementar, decât alta simțirile inimei; inse nici una nu le pote tainuț precum ar vré. De ce să le și ascundă? Omul n'are să se rusineze de ceea ce simte, căci simțirea lui e inspirată de Dumnezeu.

Intre toate simțirile noastre pote nici una nu este atât de respectabilă ca durerea ce ne inspiră jalea. Un om suferind are dreptul la compătimirea tuturor. Cu atât mai adâncă trebuie să fie acesta compătimire când persoana care jeleşce e o femeie. De aceea pictorul, voind a reprezenta jalea, a desemnat o femeie, după cum se vede și din ilustrațiunea acestui numer.

~~~~~

LITERATURĂ și ARTE.

Documente istorice. Academia Română a publicat un nou volum de documente istorice. Titlul volumului este: «Documente privitoare la istoria Românilor, 1510—1530, culese, adnotate și publicate de Nic. Densușianu. Cu un apendice de documente slavone, însoțite de traduceri latine 1510—1527. București, 1892. Documentele din volumul acesta revérsă multă lumină mai cu sémă asupra epocii lui Stefan cel tiner, domn al Moldovei, nepotul lui Stefan cel mare. Dar foarte multe dau desluciri și asupra istoriei din acea vreme a românilor din Transilvania și Bănat. Ele vor fi consultate cu mare interes de către toți cei ce se ocupă cu istoria

noastră națională. Volumul de 747 pagine in cvart e foarte frumos tipărit de stabilimentul grafic I. V. Socec in București.

~~~~~

C E E N O U ?

Mai nou dela Academia Română. In ședința de luni a Academiei Române s'a cetit o depeșă sosită din Iași, anunțând, că acolo a murit proprietarul Adamachi, care a lăsat Academiei averea sa de *doue milioane franci.* Academia a ales din mijlocul ei o delegațiune in persoanele membrilor Nicolae Ionescu, D. A. Sturdza și Iosif Vulcan, care să asiste in numele ei la inmormântare in Iași, la 10/22 l. c.

Poetul Sion a adresat unui prieten din Bucovina o scrisore, care se 'nceie cu următoarele șire: «Și apoi, de unde mai șcii? Pote că de veniam mai des pe la voi, eu și alții ca mine,

Pote reușiam a face
Ca Mustata să se 'mpace
Cu contesa ce nu-i place;
Și 'n a Bucovinei paco
Putea Pace să se 'mpace:
Dar acuma n'ai ce-i face,
S'a făcut bucluc și... pace...
Numai dracul l'a desface!...

Societatea geografică română din București a ținut adunarea sa generală sâmbătă, duminică și luni, sub presiul regelui, asistând și moștenitorul tronului. In sêra primă dl secretar general G. I. Lahovary a cetit o dare de sémă; dl Gr. G. Tocilescu a ținut o conferență despre Istoria Bucureștilor, dl Ionnescu-Gion: Incercări de colonizare in țera română. In cele doue seri următoare au vorbit dnii dr. I. Felix, Stef. Hepites, Const. Gogu, I. Nacian, G. Nicolau, Th. Burada. Totdeuna a asistat lume multă.

Necrológe. *Ioan Popescu*, protopresbiter gr. or., profesor seminarial in Sibiu, membru corespondent al Academiei Române, cunoscut foarte bine pe terenul pedagogic și ca autor al mai multor lucrări, a incetat din viață la 3/15 martie, in etate de 60 ani. — *Mihail Popp*, pictor in Brașov, al cărui portret îl publicăram și noi, a incetat din viață la Brașov in etate de 65 ani.

~~~~~

OGLINDA LUMEI.

Logodnică elefant. Acum optspredece luni, s'a logodit intr'un orașel din Illinois negustorul Wedel cu dșora Iulia Clark, o fată in vêrstă de 18 ani. La inceput dșora eră frumuseică și proporționată la trup, inse după câteva luni dela logodnă a inceput să se ingrașe încât acum o lună cântăria 210 chilograme. Sémână cu un elefant, suflă greu, asudă grozav de mult și d'abia își mișcă picioarele. Wedel fu consternat la inceput și disperat; inse vedând că ingrășarea nu se mai termină, și-a luat de sémă să strice logodna. Dela intêia declarație in acest sens, a mâncat o bătae sdravână dela un frate al fetei și fiind că incetase d'ași mai visită logodnica a fost bătut pe rënd de tatăl fetei, de mama și de doi unchi. Tot d'odată a fost tras in judecată. Deunădi tribunalul l'a condamnat la căsătorie cu elefantul său la 5 mii dolari despăgubire. Iată un om peste care a dat norocul.

O duzină de neveste. Se scrie din Petersburg: Iwan Mateșaity, un tiner frumuseț de 32 de ani, se poate lăuda că în timp de trei ani a dus la altar o duzină de neveste, fără să se fi divorțat de vre-una din ele. Acum trei ani, frumosul Mateșaity se hotărî să se devoteze poligamiei, pentru a-și procura astfel bogăție și o viață plăcută. El își procură o serie de documente false, ceea ce nu e tocmai greu în sfânta Rusie, și esteriorul seu precum și manierele sale de om galant, îl ajutară mult în «întreprinderea» sa. Frumosul Iwan călători prin provincie și mai ales prin Polonia, dintr'un oraș într'altul, luă informațiuni asupra miresele bogate din diferitele orașe, se introducea cu abilitate în familiile respective și, după toate regulile artei, punea în scenă un roman de dragoste care se isprăvia prin logodnă și cununie. El găsea totdeauna protecție pentru a grăbi nunta, și după luna de miere, dispărea în mod misterios luând cu sine zestrea soției sale. Pe când femeia părăsită și rușele ei căutau pe Iwan, acesta repetă aceeași comedie într'alt oraș sub un nume schimbat. Câte mirese au fost conduse de Mateșaity la altar nu se știe încă, dar, în ori ce cas duzina a fost împlinită de mult. În Kowno escrocul cădă în sfârșit în mâinile justiției. El se logodise cu o fată tineră și se află deja cu dânsa în fața altarului când patru femei năvăliră pe rând în biserică, și declarară că sînt soțiile legitime ale mirelui. În ce mod aflaseră ele de noua ispravă a lui Iwan nu se știe. Atât numai e constatat, că nu avuseser loc între ele o înțelegere prealabilă și că fiecare credea că numai dânsa e soția lui Iwan. Ce scene se petrecură între cele patru victime ale miserabilului, e lesne de ghicit. Mateșaity a fost arestat numai decăt.

Minunile hipnotismului. Un trist efect avu asupra fiicei maiorului B... din Petersburg, citirea operelor lui Tolstoy. Tineră fată se adâncise atât de mult în ideile pesimiste ale contelui încât își perdă rațiunea. Ea se retrase cu totul din cercul familiei, refuză chiar să dea mîna cu frații și părinții ei de ôre-ce îi socotia «spurcați», medită cu melancolie asupra destrăbălării omenesci și eră hotărîtă să móră de fîme, fiind că consideră mîncarea tot atât de imorală ca și amorul și căsătoria. Nenorocii ei părinți erau desperați. Sfaturi și rugăciuni nu aveau nici un efect asupra tinerei fete. Ca să scape pe copila lor de mórte, nenorocii părinți tipăriră o cârticică pe care o iscăliră cu numele contelui Tolstoy și în care se recomandă bolnavilor să mînanțe și să bea. Stratagema acésta reuși pentru cîtva timp dar în curînd fata iar se întorse la hotărîrea ei de a postî. Din fericire, vestitul magnetisator Feldman se află acum în capitala Rusiei. Părinții bolnavei se adresară la dînsul și Feldman promise să vindece într'o singură ședință pe proselita lui Tolstoy. Hipnotisatorul se ținu de cuvînt. El adormi pe dșóra B... și-i suggeră idei mai sănătoșe decăt cele predicat de Lew Tolstoy. Ađi tinera fată e complect vindecată și știe să aprecieze meritele unei fripturi bune și ale unui mire frumos.

Ce e banul? Întrebarea acésta a fost pusă deunăđi de điarul englez «Titbits» cititorilor sei. Printre numeroșele răspunsuri sosite din tóte părțile Angliei, culegem aci pe cele mai bune. Incepem cu răspunsul premiat care urmă astfel: «Banul e pașportul universal, cu care poți pîtrude pretutinden afară de cer — mijlocul universal care ne póte procura tóte afară de fericire.» Nu mai puțin bune sînt și următóarele răspunsuri: 1, Banul e biciul cu care «clasele» stăpînesc «massele.» 2, Singurul lucru care din generație în generație remîne la modă. 3, Dđeul sgărçitului, jucăria bogatului, invidia

săracului. 4, Cel mai bun tovarăș de călătorie. 5, Zahărul ce indulceșce viața. 6, Muniție pentru lupta vieții. 7, Aburul în mașina cea mare a vieții. 8, Un idol la care se închină toți fără fățarnicie. 9, Sângele care curge prin arterele comerçului. 10, Un blăstem cu care mulți ar vré să fie... binecuvîntați.

O biserică scăpată de șese fete. Biserica din Burns în statul Michigan (America) eră înglodată în datorii și trebuia să fie pusă în vîndare de creditori, ómeni prea puțin credincioși în cele sfinte. Șese dintre cele mai frumoșe fete din oraș se hotărîră să-și scape sfînta biserică de acest scandal și au găsit acest mijloc curios d'ac'a strînge fonduri: Și-au atîrnat pe piepturi câte-o bucată de carton pe care se scrisese aceste cuvinte: «25 de soldii o sárutare.» S'au înșirat la ușa bisericei într'o duminică și curînd mușterei au început să curgă. În câteva ciasuri s'a adunat suma necesară pentru plata datoriei biserice și au mai ramas încă cîtiva bani cari s'au dat la sáraci. Babele din oraș au început să strige: «E un scandal să se scape biserică în acest chip!» Inse fetelor nu le pasă nimic; ele sînt mulțumite de ce au făcut și tinerilor le pare reu că biserică nu mai are de plătît vr'o datorie.

Un avertisment pentru hoți. Un lord englez care a întreprins đilele trecute, o călătorie pe continent, a lipit, scriu điarele englezești, la ușa vilei sale din Hamersmith, un anunçiu cu următóorul conținut: «Pentru hoți! Toți banii mei și tóte obiectele mele de valóre depuse la banca societății «Safe deposit.» Dulapurile, scri-nurile etc., nu conțin decăt haine vechi și obiecte fără de valóre. Cheile se află în saltarul de sus al bufetului, la mîna stîngă. Decăt vreți numai decăt să ve convingeți, cel puțin ve rog să nu-mi ruinați lacătele. Ve rog să ve ștergeți picioarele de țolul din coridor și nu faceți pete de stearină pe covor.»

SFATURI HIGIENICE.

Contra insomniei. Următóorul mijloc se întrebuintează cu folos în contra insomniei. Muiăți în apă rece o jumătate dintr'un prosop și aplicați-l pe partea din dîrét a gâtului, aplicînd repede, pe partea din față bucată uscată, ca să se împiedice evaporația prea răpede. Efectul produs e imediat și senzația deliciosă. Creerul e rēcorit și se obține un somn mai dulce și mai calm decăt cu ori-ce narcotic. Acest leac e eficace mai ales pentru cei cari sufer de surescitare a creerului, rezultînd dintr'o muncă cerebrală prea mare séu de o emoție prea violentă.

Ca să slăbescă ómenii grași să nu întrebuintzeze cumva mijlóce medicinale, căci cele igienice sînt mai eficace. Véra și primăvéra să mînanțe legume în puțină cantitate; să bé apă puțină de tot la mésză și să dormă numai 5—6 ciasuri pe nópte. De asemenea, e bine să evite bđuturile acoolice.

Cînd faceți baie rece, trebuie să luați séma ca să nu fie mai josă temperatura decăt 18° centigrade (15 Réaumur.) Baia rece e sedativă și tonică, dar scăđînd temperatura esterióră și strîngînd vasele nici póte determină congestiuni. Baia, cea rece, ca și cea caldă, trebuie să se facă pe nemîncate.

Pentru slabele dureri reumatismale, provocate de rēcélă la urechi, e de ajuns să ve ungeți înăuntru și de giur împregiur cu vaselină. Se cere, inșe ca să nu fie parfumată, căci se póte ca unele să producă migrene fôrte persistente.

Durerea de măsele. Ca să faceți să înceteze durerea de măsele, e un léc fórte bun și eftin: Aplicați pe falca la care simțiți durere o bucată de postav imbibată cu alcool. Dcă durerea nu încetéză, la uscarea postavului, repetați operația. Bóla trece de sigur la a doua experiență.

In cas de insolatiune, puneți pe cel bolnav la umbră, sub un copac. Să aplicați, la cap, bolnavului, comprese de apă rece. Apoi să-i faceți fricțiuni pe membre, tot cu apă rece și in cas când aceste mijloce nu isbutesc, să-i administrați clistiri cu sare de bucătărie solvită in oțet.

FELURIMI.

Consumația in Londra. Cum capitala Engliterei este cel mai poporat oraș dupe suprafața pământului, de sine se înțelege că și consumația dintre cele mai mari orașe aici este mai mare. Ca să ne putem face ideia despre marea cantitate de carne, de vin, țuică și bere ce se consumă in Londra, este destul să amintim că in Londra se găesc in prezent 7000 restaurante unde se bea și mănâncă, iar 2000 localuri unde se dá numai béuttură. Cel mai vechiu birt din Londra este așa numitul «Oldblack Iack» (bêtrânul și negrul Iack), pe piața Poursmonth. Ađi acest local este locul unde se strîng la dejun și cină advocații și doctorii. In trecut inse acest birt a fost locul unde se intruniau toți hoții și pungașii din Londra, locul de intêlnire al bandei vestitului Turpin Dich, un bandit cam cum e Licinsky. In prezent deci localul este tot așa de vestit pe cât de temut erá in trecut. Primul chelner al acestui restaurant este un unchiaș bêtrân. Aranjamentul localului este tot ca in trecut: in mijloc e o mész in formă de potcovă, la care mănâncă in fiecare đí aceleași persóne. Mésză acésta englezii o numesc bar. Aici se găesc cele mai bune béuturi: bere, vin, sligovitză, vokisky (béuttură scoțiană) și brandy. In restaurant servesc mai ales fete, destul de frumoșe. Léfa lor anuală este 125 funți aprópe 3000 franci. Măncările cele mai obicnuite sînt roastbeat, beafsteck, carne de berbec și pești, și, ceea ce nu remâne nici odată, pudinga. Englezii nu prea caută să mănânce de multe feluri. Țin inse să li se dea mîncare nutritóre și porție mare. Pentru a le face gust de mîncare, chelnerii umblă prin restaurant pe tavă cu bucăți alese de carne, din care muștereu își alege cât și ce vor; bucata alésză i se frige indată. Bacșiș englezii nu dau. Se dá inse o tacsă pentru «serviciul prompt», tacsă pe care chelnerii o string cu multă rivnă.

Corpul omenesc are 150 de óse și 500 de mușchi. Greutatea sîngelui unui om mare este de 15 chilograme. Diametrul inimei este de 15 centimetre. Inima bate de 70 de ori pe minut, de 4200 ori pe cias, de 35.792 ori pe an. Fiecare bătăe isbeșce 44 grame de sînge. Pe fiecare đí inima dá impulsie la 5840 de chilograme de sînge. Tot sîngele dintr'un om trece prin inimă in trei minute. Plămânii conțin 5 litri de aer in starea normală. Un om respiră de 1200 de ori pe cias stricênd 300 de litri de aer. Pelea are trei straturi, a căror grosime varieză intre trei și șese milimetri. Fiecare centimetru de pele are 12 mii de pori și lungimea totală a porilor puși in șir este de 50 de chilometri.

Cum au murit Bonaparții? Napoleon I a murit la 1821 de rac de stomac in insula St. Elena. Fiul seu,

ducele de Reichstadt, a murit in Schönbrunn la 22 iulie 1832 de-o bóla de piept, Lucian Bonaparte a murit la 1840 de rac de stomac. Elisa Bonaparte, Semiramida din Lucca, a murit de friguri de nervi in etate de 43 ani. Carolina Murat, născută Bonaparte, a murit de rac de stomac, ca și tatăl seu și unchiul seu cardinalul Fesch. Tatăl lui Napoleon III, Louis Napoleon Bonaparte, a murit de apoplecsie. Frumósa princesă Borghese, născută Paulina Bonaparte, a murit la 1825 de oftică. Napoleon III a murit de petró, iar sërmanul prinț imperial a fost ucis in sudul Africei. Toți au murit in esil!

Poporația pământului. După ultimele date statistice, poporațiunea din tótă lumea se ridică ađi la 1 miliard 479 milióne 729 mii de suflete omenesci. Din acésta cifră, mai bine de jumétate sînt numai in Asia. In China sînt 361 milióne și 'n India 262 milióne. — In Europa sînt 357 milióne și 379 mii locuitori, adecă cu ceva mai puțin decăt in China. — Africa, cu 164 milióne, America cu vr'o 122 milióne, și Australia, sînt părțile cu poporația cea mai rară. Mijlocia vieții omenesci e de 33 ani, inse un' sfert din ómeni mor inainte de-a fi atins 15 ani. — Un om dintr'o mie atinge vârsta de 100 ani; 60 din 1000 până ajung la 64 ani și 10 din 1000 până la 30 ani. In fiecare an mor 33,033,033 ómeni, adică 92,874 pe đí, 3730 pe oră, 60 pe minută, 1 pe secundă. Pentr'o sută de morți, sînt 116 nașceri.

Logogrif.

De Elisa Cerchez.

Numele unui điar românesc.

Un popor.

Un nume bărbătesc.

Un fluviu in Spania.

Un animal.

Un aparat gimnastic.

Un oraș in Moldova.

Numele unei cărți bisericesci.

Literele inițiale cetite de sus in jos, dau numele unui împérat decedat; iar literele finale cetite de jos in sus numele unei împératese véduve.

Terminul de deslegare e 10 aprilie.

Ca totdeuna și de asta dată se va sorti o carte intre deslegători.

*

Deslegarea logogrifului din nr. 39.

«Drag—rag—gard.»

Deslegare bună primirăm dela dșóra Emilia Ardelean si dela dl Victor Onișor.

Premiul l'a obținut dșóra Emilia Ardelean.

Călindarul săptămânei.

Điaa sêpt.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sórele
Dumin. a 4-a din postu	Ev. dela Marcu, c. 9. gl. 7. a inv. 7.	res.	ap.
Duminecă	15 Mart. Agapi.	27	Rupert. 5 50'6 22
Luni	16 Mart. Sabin.	28	Malchu. 5 48'6 23
Marți	17† Cuv. Alexie.	29	Ghiril. 5 46'6 25
Mercuri	18 Par. Chiril.	30	Guido. 5 44'6 26
Joi	19 Mart. Cris. și Daric.	31	Almos. 5 41'6 28
Vineri	20 SS. uciși in. m. Sava.	1	April Hugo. 5 39'6 30
Sâmbătă	21 Par. Iacob.	2	Francisc. 5 36'6 31

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu TIPARIUL LUI IOSIF LANG IN ORADEA-MARE.